

सर्वतः स्थूणाः परिमिनोति पुरस्ताच्चान्तः खरायावकाशः शिष्टोदच्चौ वःशाव-
त्यादधाति पश्चात्पुरस्ताच्च तथा प्राचो वःशानत्याधाय विज्ञोः पृष्ठमसीति तेषु
मध्यमं हृदिस्थूणं अरन्निविस्तारं नवायामं तूष्णीमितरे हृदिषीऽअधुक् कटां-
स्तेजनीरिति ह्यन्तरालेषु प्रवर्तमपास्यति तेऽन्तर्वर्तीभवन्ति परि त्वा गिर्वणो गिर
इति सर्वतः परिश्रित्य विज्ञोः श्रुतेऽइति रराट्वा अन्तौ व्यवस्यतीति ।

प्र तद्विज्ञुरिति (५.२०) वाचयति मध्यमं हृदिरालम्भ्य ॥ १६ ॥ एवं हृवि-
धानं निष्पाद्य मन्मथ मन्दिरालभस्वेत्यधेषणया यज्ञमानेन मध्यमहृदिष आलम्भं
कारयित्वाध्वर्युर्गन्तमानं भाणयति . अथ मध्यमं हृदिरूपस्पृश्य वाचयतीत्यादि (३.
५.३.२३) मन्दिर्गन्तमानेन स्पर्शयित्वा यज्ञमानं वाचयति . ननु च स्पृशतेः परो
त्यप्श्यते न स्पर्शयतेः . ततश्च स्वयमेवाध्वर्युः श्रुतत्वात् स्पृष्ट्वा वाचयेदित्यव-
गम्यते . न . मन्त्रलिङ्गविरोधात् . मन्त्रो ह्यालब्धस्याभिधायकः . तं च यज्ञमानो
ब्रवीति अध्वर्युस्तु केवलं प्रयुङ्क्ते . अध्वर्युणालब्धे यज्ञमानो मन्त्रो न समर्थः स्यात्
तस्मात्स्पर्शयित्वा यज्ञमानं वाचयतीत्ययमर्थः . एतेन सर्वे एवंजातीयका अथैवम-
भिपद्य वाचयतीत्यादयो निर्देशा व्याख्याताः ।

उत्तरे च ॥ १७ ॥ उच द्वे यज्ञुषी आलम्भ्यालम्भ्य वाचयति ।

विज्ञो रराटमिति (५.२१) रराट्वा ॥ १८ ॥ रराट्वामालभस्वेत्यधेषणया
यज्ञमानेन रराट्वां स्पर्शयित्वा विंष्टमित्यमुं मन्त्रमध्वर्युर्गन्तमानं भाणयति . रराटं
ललाटम् रराटमिव हृविधानस्य पूर्वद्वारस्योपरि . तत्र भवा ऐषीकी पट्टिका रराट्वा ।

विज्ञोः श्रुते स्थ इत्युद्गायौ ॥ १९ ॥ आलम्भ्य वाचयतीति शेषः । अने-
कयज्ञमानके उपस्पर्शनमेकस्य वाचनं सर्वेषामिति सर्वत्र ज्ञेयम् ।

उदगग्राणि हृदीषि पश्चाद्भुतेः ॥ २० ॥ त्रीण्यपि हृदीषि उणि भवन्ति
अथ यदिदं पश्चाच्छृदिर्भवतीति यतः श्रूयते (३.५.३.२४) न ह्यन्यथा पूर्वापरा
हृदिषां पङ्क्तिर्भवति . उपरि हृदनायाः कटाश्च हृदीषि इत्युच्यन्ते तानि च दशार-
न्निदीर्घाणि त्र्यंशेन विपुलानीति ।

द्वार्याः परिषीव्यति लस्पृजनिप्रतिवृत्तया रज्ज्वा विज्ञोः स्थूरसीति १) (५.२१)

१) स्थूरिति M pr. m.